

Phú Thọ bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa Đất Tổ

16:31 23/11/2025

Đất Tổ Phú Thọ, cội nguồn của dân tộc Việt Nam, là vùng đất giàu truyền thống lịch sử với hệ thống di sản văn hóa phong phú và độc đáo. Những năm qua, tỉnh luôn quan tâm bảo tồn và phát huy giá trị di sản, góp phần giữ gìn bản sắc dân tộc, đáp ứng nhu cầu văn hóa tín ngưỡng của Nhân dân và tạo sức hấp dẫn riêng cho du lịch Phú Thọ trong quá trình phát triển kinh tế xã hội.

Công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa trên địa bàn tỉnh được ngành Văn hóa, Thể thao và Du lịch phối hợp với các ngành, địa phương triển khai đồng bộ theo Luật Di sản văn hóa và các văn bản quy phạm pháp luật. Các di sản văn hóa được nhận diện, kiểm kê và công bố, tạo cơ sở quan trọng cho việc xây dựng, thực hiện kế hoạch đầu tư bảo tồn và phát huy giá trị.

Các hiện vật tại di tích quốc gia đặc biệt đình Thổ Tang, xã Thổ Tang được bảo quản, gìn giữ cẩn thận. (Ảnh: Báo Phú Thọ)

Song song với đó, công tác lập quy hoạch di tích luôn được chú trọng. Nhiều quy hoạch đối với các di tích quốc gia đặc biệt trên địa bàn tỉnh đã và đang

được triển khai như Đền Hùng, hang Xóm Trại và mái đá Làng Vành, đình Thổ Tang, tháp Bình Sơn, quần thể Tây Thiên – Tam Đảo. Việc lập hồ sơ khoa học đề nghị xếp hạng di tích các cấp và hồ sơ đưa vào danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia cũng được thực hiện thường xuyên.

Giai đoạn 2021–2025, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch đã tham mưu UBND tỉnh công bố 571 di sản văn hóa phi vật thể; xây dựng hồ sơ đề nghị Bộ VH-TT-DL đưa 3 di sản vào danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia; đồng thời đang hoàn thiện 15 hồ sơ khoa học di sản văn hóa phi vật thể để trình Bộ xem xét đưa vào danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia.

Đến tháng 10/2025, tỉnh Phú Thọ có 2.778 di tích, trong đó 979 di tích đã được xếp hạng gồm 6 di tích quốc gia đặc biệt, 176 di tích cấp quốc gia và 797 di tích cấp tỉnh. Tỉnh hiện có 6 bảo vật quốc gia cùng hàng nghìn di vật, cổ vật được lưu giữ tại Bảo tàng Hùng Vương, các bảo tàng tư nhân và tại nhiều di tích lịch sử, văn hóa trên địa bàn.

Về di sản văn hóa phi vật thể, Phú Thọ có gần 2.000 di sản, trong đó 5 di sản đã được UNESCO ghi danh, gồm 2 di sản được công nhận với tư cách chủ thể là Tín ngưỡng thờ cúng Hùng Vương và Hát Xoan; 3 di sản được ghi danh theo hồ sơ đa quốc gia với Phú Thọ là vùng lan tỏa gồm Nghi lễ và Trò chơi kéo co, Hát Ca trù, Thực hành tín ngưỡng Tam phủ của người Việt. Tỉnh hiện có thêm 41 di sản văn hóa phi vật thể cấp quốc gia.

Để bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa gắn với phát triển bền vững, tỉnh đã ban hành và triển khai nhiều cơ chế, chính sách, nghị quyết, đề án quan trọng. Tiêu biểu như cơ chế hỗ trợ đầu tư tu bổ di tích được xếp hạng, hỗ trợ người trông coi di tích, nghệ nhân được phong tặng danh hiệu; kế hoạch chống xuống cấp di tích; Đề án bảo tồn và phát huy giá trị Hát Xoan; Đề án bảo tồn văn hóa dân tộc Mường và “Nền văn hóa Hòa Bình”...

Trong giai đoạn 2021 – 2025, toàn tỉnh đã tu bổ, tôn tạo, chống xuống cấp gần 250 lượt di tích; đồng thời bảo tồn và phục dựng hơn 40 di sản văn hóa phi vật thể, góp phần gìn giữ và lan tỏa các giá trị văn hóa truyền thống.

Khu di tích và danh thắng Tây Thiên (xã Đại Đình) thu hút đông đảo người dân và du khách tới tham quan, chiêm bái. (Ảnh: Báo Phú Thọ)

Với phương châm “Nhà nước và Nhân dân cùng làm”, các địa phương đã đẩy mạnh tuyên truyền, vận động và huy động nguồn lực xã hội hóa cho công tác trùng tu, tôn tạo di tích. Từ năm 2021 đến nay, tổng vốn đầu tư cho tu bổ, chống xuống cấp di tích đạt 1.100 tỷ đồng, gồm 756 tỷ đồng ngân sách nhà nước và 344 tỷ đồng xã hội hóa.

Song song với hoạt động trùng tu, công tác quản lý và bảo tồn ngày càng gắn với phát huy giá trị di sản trong giáo dục truyền thống, nuôi dưỡng lòng tự hào dân tộc và thúc đẩy du lịch bền vững. Nhiều di tích và lễ hội truyền thống sau khi được đầu tư phục hồi đã trở thành sản phẩm du lịch – văn hóa hấp dẫn như Đền Hùng, Tây Thiên, đền Mẫu Âu Cơ, quần thể Chùa Tiên, đình Hùng Lô, miếu Lãi Lèn...

Tuy nhiên, công tác bảo tồn di sản văn hóa của tỉnh vẫn còn hạn chế: một số di chỉ khảo cổ, di tích lịch sử cách mạng chưa được quan tâm đúng mức; nhiều di sản phi vật thể đối mặt nguy cơ mai một; kinh phí tu bổ còn thiếu; chính sách đãi ngộ đối với người trông coi di tích và nghệ nhân còn thấp.

Trong bối cảnh hội nhập, bảo tồn và phát huy giá trị di sản tiếp tục là nhiệm vụ mang tính chiến lược. Thời gian tới, tỉnh sẽ tăng cường tu bổ di tích; lập và triển khai các quy hoạch di tích quốc gia đặc biệt; rà soát mô hình quản lý phù hợp. Với di sản phi vật thể, tỉnh tiếp tục thực hiện các đề án liên quan đến di sản được UNESCO ghi danh, xây dựng hồ sơ trình UNESCO công nhận Tín ngưỡng thờ Mẫu Tây Thiên và Mo Mường, đồng thời bảo tồn các giá trị văn hóa đặc sắc

của đồng bào dân tộc thiểu số, làng nghề và lễ hội truyền thống.

Chi Chi (t/h)